

DATUM
2023-12-21DIARIENR
2023/151ERT DATUM
2023-09-26ER BETECKNING
S2023/02576Regeringskansliet
Socialdepartementet
103 33Stockholm

Ett stärkt och samlat skydd av välfärdssystemen (SOU 2023:52)

Statskontoret delar i stora delar utredningens bedömningar som ligger till grund för förslagen om att stärka och skydda välfärdssystemen mot brottslighet och felaktiga utbetalningar. Men det är viktigt att vara medveten om att förslaget om utökade möjligheter till uppgiftsinhämtning leder till ett ingrepp i den personliga integriteten. Vi delar utredningens bedömning att ingreppet står i proportion till den potentiella samhällsnytta förslaget kan medföra.

Statskontoret tillstyrker därför förslagen som innebär att

- ge de beslutande myndigheterna Försäkringskassan, Pensionsmyndigheten, CSN, Migrationsverket och Arbetsförmedlingen ett reglerat ansvar att förebygga välfärdsbrott
- ge Brå, Ekobrottsmyndigheten och ESV i uppdrag att stödja de beslutande myndigheterna i det brottsförebyggande arbete
- vissa beslutande aktörer ska få större möjligheter att hämta in uppgifter från andra aktörer än den enskilde som ett led i att förhindra att brott kan begås
- inrättas ett gemensamt register över beslutade sanktionsavgifter och att registret administreras av Utbetalningsmyndigheten
- Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen (IAF) ska få tillgång till uppgifter från arbetslöshetskassorna som inspektionen behöver för att kunna föra det allmännas talan i domstol angående en arbetslöshetskassas beslut om sanktionsavgift
- det införs ett system med bidragsspärr på välfärdssystemens område som i allt väsentligt omfattar samma typer av förmåner och stöd som omfattas av bidragsbrottslagen
- uppgifter om meddelade bidragsspärrar ska – på motsvarande sätt som för beslut om administrativa sanktionsavgifter – samlas i ett register som administreras av Utbetalningsmyndigheten

- regeringen tillsätter utredningar som på ett samlat sätt ser över befintliga regelverk inom välfärdssystemen
- inrätta en samordnande funktion vid Finansdepartementet för att hantera förslag om regelförändringar som kan förhindra brott riktade mot välfärdssystemen

Statskontoret avstyrker dock förslaget att konsekvenserna för brottsligheten och det brottsförebyggande arbetet på välfärdssystemens område alltid ska beaktas när regler utformas. **Vi avstyrker också** att en särskild funktion, Rådet mot välfärdsbrott, bör inrättas som ett särskilt beslutsorgan inom ESV. I det följande utvecklar vi våra bedömningar som ligger till grund för våra avstyrkanden. Vi gör även två medskick inför det fortsatta arbetet.

Den primära orsaken till att vi avstyrker förslaget om konsekvensanalyser är att det pågår ett lagstiftningsarbete om konsekvensutredningar (förslag i promemorian Ds 2022:22). Den generella inriktningen i promemorian är att få mer enhetliga och bättre konsekvensutredningar och väsentligt hålla ner särperspektiven i regleringen. Regeringen föreslår att en ny förordning ska träda i kraft den 1 januari 2024.

Vi bedömer att den nya lagstiftningen kommer att försämra förutsättningarna att genomföra utredningens förslag om att konsekvenserna för brottsligheten och det brottsförebyggande arbetet på välfärdssystemens område alltid ska beaktas när regler utformas. Statskontoret delar i remissvaret på promemorian bedömningen att konsekvensbeskrivningar bör ensas och tillstyrkte förslaget att införa en konsekvensförordning.¹

I och med att vi avstyrker förslaget om obligatoriska konsekvensanalyser avstyrker vi även förslaget om ett råd för att granska och stödja regelgivare inom välfärdssystemen. Vi har andra sammanhang avstyrkt inrättandet av särskilda råd med motiveringen att det inte är tillräckligt underbyggt vilket mervärde de ger i förhållande till insatta resurser.²

Medskick inför det fortsatta arbetet

Det förslag som utredningen bedömer medföra störst kostnader är utveckla ett it-system för bidragsspärrar (112 miljoner kronor). Tidigare erfarenheter visar att det innebär höga kostnader att utveckla och förvalta komplicerade it-system. Risken är stor att de faktiska kostnaderna blir högre än de uppskattade. Regeringen behöver ha beredskap för att skjuta till mer medel än planerat till myndigheterna för it-systemet för bidragsspärrar.

Utredningen bedömer att delar av myndigheternas kostnader för förslagen kan finansieras inom ramen för deras nuvarande förvaltningsanslag. Vi bedömer att utredningens uppskattningar av kostnader är osäkra. Regeringen behöver ha beredskap att skjuta till mer medel till myndigheterna för att genomföra förslagen.

För att få en bättre överblick över de uppskattade kostnaderna, och inte enbart de kostnader som bedöms kräva tillskott, hade det varit önskvärt om utredningen även hade redovisat en tabell över de kostnader som bedöms rymmas inom befintliga anslag. Det hade gett en bättre helhetsbild över förslagets totala kostnader.

Generaldirektör Annelie Roswall Ljunggren har beslutat i detta ärende. Utredningschef Jessica Bylund, utredare Maria Karanta (föredragande) och Cornelia Forsström (praktikant) var närvarande vid den slutliga handläggningen.

Annelie Roswall Ljunggren

Maria Karanta